

INFORMATOR
o egzaminie
eksternistycznym
z wiedzy o społeczeństwie
z zakresu branżowej szkoły
I stopnia

od sesji jesiennej 2022 r.

Centralna Komisja Egzaminacyjna
Warszawa 2020

Zespół redakcyjny:

Zofia Lisiecka (CKE)
Andrzej Młynarczyk (OKE Poznań)
Barbara Andrzejewska (OKE Jaworzno)
dr Wioletta Kozak (CKE)

Recenzenci:

Anita Woźnica
dr Jolanta Polkiewicz
dr Tomasz Karpowicz (UW) – recenzja językowa

Informator został opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.edu.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

pl. Europejski 3, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Spis treści

1. Opis egzaminu eksternistycznego z wiedzy o społeczeństwie.....	5
Wstęp	5
Zadania na egzaminie	5
Opis arkusza egzaminacyjnego	6
Zasady oceniania	7
2. Przykładowy arkusz egzaminacyjny z zasadami oceniania rozwiązań zadań	8

- 4 *Informator o egzaminie eksternistycznym z wiedzy o społeczeństwie z zakresu branżowej szkoły I stopnia od sesji jesiennej w 2022 r.*

1.

Opis egzaminu eksternistycznego z wiedzy o społeczeństwie z zakresu branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej

WSTĘP

Wiedza o społeczeństwie to jeden z dziewięciu przedmiotów obowiązkowych na egzaminie eksternistycznym z zakresu branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej.

Sprawdza on, w jakim stopniu zdający spełnia wymagania określone w [podstawie programowej kształcenia ogólnego z zakresu branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej](#).

Informator prezentuje przykładowy arkusz egzaminacyjny wraz z zasadami oceniania rozwiązań zadań. Stanowi przy tym jedynie ogólną, kierunkową pomoc w planowaniu procesu samokształcenia. Zadania w *Informatorze* nie ilustrują bowiem wszystkich wymagań z zakresu wiedzy o społeczeństwie określonych w podstawie programowej, nie wyczerpują również wszystkich typów zadań, które mogą pojawić się w arkuszu egzaminacyjnym. Tylko realizacja wszystkich wymagań z podstawy programowej, zarówno ogólnych, jak i szczegółowych, może zapewnić właściwe przygotowanie zdającego do egzaminu eksternistycznego.

ZADANIA NA EGZAMINIE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zarówno zadania zamknięte, jak i otwarte.

Zadania zamknięte to takie, w których zdający wybiera odpowiedź spośród podanych. Mogą to być:

- zadania wyboru wielokrotnego
- zadania typu prawda-falsz
- zadania na dobieranie.

Zadania otwarte to takie, w których zdający samodzielnie formułuje krótką lub dłuższą odpowiedź. Wśród zadań otwartych w arkuszu znajdują się:

- zadania z luką, wymagające uzupełnienia zdania bądź krótkiego tekstu jednym lub kilkoma wyrazami
- zadania krótkiej odpowiedzi, wymagające stworzenia krótkiego tekstu (od jednego do kilku zdań).

W zadaniach egzaminacyjnych szczególny nacisk zostanie położony na sprawdzenie umiejętności krytycznej analizy informacji uzyskanych z różnych źródeł i próby wyciągania wniosków oraz przedstawiania argumentów uzasadniających własne stanowisko. W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się także zadania sprawdzające umiejętności wykorzystania i tworzenia informacji, rozpoznawania i rozwiązywania problemów i – w zakresie możliwym podczas egzaminu – współdziałania w sprawach publicznych.

Wszystkie zadania egzaminacyjne będą sprawdzały poziom opanowania umiejętności opisanych w następujących wymaganiach ogólnych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej.

- I. Wiedza i rozumienie.
- II. Wykorzystanie i tworzenie informacji.
- III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.
- IV. Komunikowanie i współdziałanie.

OPIS ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO

Egzamin eksternistyczny z wiedzy o społeczeństwie z zakresu branżowej szkoły I stopnia trwa 120 minut¹.

Zadania zawarte w arkuszu egzaminacyjnym będą odwoływać się do różnych treści, zostaną zróżnicowane pod względem sprawdzanych umiejętności, a także poziomu trudności i sposobu udzielania odpowiedzi. Mogą występować pojedynczo lub w wiązkach tematycznych. Będą odwoływać się do różnorodnej tematyki, a także do zróżnicowanych materiałów źródłowych, np. tekstów normatywnych (np. źródeł prawa powszechnie obowiązującego w Polsce), tekstów narracyjnych (np. opracowań popularnonaukowych, tekstów publicystycznych), źródeł encyklopedycznych (np. encyklopedii, almanachów), źródeł leksykograficznych (np. słowników, leksykonów), źródeł ikonicznych (np. schematów, fotografii, plakatów, rysunków), źródeł kartograficznych, (np. map, szkiców sytuacyjnych), źródeł statystycznych (np. tabel, wykresów, diagramów), stron internetowych (np. zrzutów ekranu).

Liczbę zadań oraz liczbę punktów możliwych do uzyskania za poszczególne rodzaje zadań przedstawiono w poniższej tabeli.

Rodzaj zadań	Liczba zadań	Łączna liczba punktów	Udział w wyniku sumarycznym
zamknięte	12–16	ok. 18	ok. 45%
otwarte	12–14	ok. 22	ok. 55%
RAZEM	24–30	40	100%

¹ Czas trwania egzaminu może zostać wydłużony w przypadku zdających ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych. Szczegóły są określane w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu eksternistycznego dla danej sesji egzaminacyjnej.*

ZASADY OCENIANIA

Zadania zamknięte i zadania otwarte z luką

Zadania zamknięte i zadania otwarte z luką są oceniane – w zależności od maksymalnej liczby punktów, jaką można uzyskać za rozwiązanie danego zadania – zgodnie z poniższymi zasadami:

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

ALBO

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna lub odpowiedź niepełna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Zadania otwarte krótkiej odpowiedzi

Za poprawne rozwiązanie zadania otwartego będzie można otrzymać maksymalnie 1, 2 lub 3 punkty. Za każde poprawne rozwiązanie, inne niż opisane w zasadach oceniania, można przyznać maksymalną liczbę punktów, o ile rozwiązanie jest merytorycznie poprawne, zgodne z poleceniem i warunkami zadania.

2. Przykładowy arkusz egzaminacyjny z zasadami oceniania rozwiązań zadań

W Informatorze zamieszczono *Przykładowy arkusz egzaminacyjny* oraz *Zasady oceniania rozwiązań zadań*. Przy każdym zadaniu w arkuszu podano liczbę punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie (po numerze zadania). W *Zasadach oceniania rozwiązań zadań* dla każdego zadania podano:

- najważniejsze wymagania ogólne i szczegółowe, które są sprawdzane w danym zadaniu
- zasady oceniania
- poprawne rozwiązanie każdego zadania zamkniętego oraz przykładowe rozwiązanie każdego zadania otwartego.

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

PESEL (wypełnia zdający) <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	BWOP-100-22XX
---	----------------------

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA

DATA: [dzień miesiąc rok]

CZAS PRACY: **120 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 18 stron (zadania 1–24). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Na tej stronie i na karcie punktowania wpisz swój numer PESEL. Na karcie punktowania zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że w razie stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązania zadań egzaminacyjnych lub zakłócenia prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób, który utrudnia pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego egzamin przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

Zadanie 1. (0–1)

Przepisy prawne z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 1. Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli.

Art. 4.1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.

Art. 10.2. Władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądowniczą sądy i trybunały.

Art. 11.1. Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania partii politycznych.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 9 czerwca 2020 r.).

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Artykuł Konstytucji RP dotyczący zasady pluralizmu politycznego oznaczono numerem

- A. 1.
- B. 4.1.
- C. 10.2.
- D. 11.1.

Zadanie 2. (0–1)

Źródło 1. Posłowie podczas pracy – fotografia

www.sejm.gov.pl

Źródło 2. O pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Ze względu na bardzo dużą liczbę spraw rozpatrywanych przez Sejm RP, nie jest w praktyce możliwe zajmowanie się nimi na posiedzeniu w obecności wszystkich posłów. Dlatego też bardzo dużą rolę odgrywa składający się z posłów organ powołany do rozpatrywania i przygotowywania spraw stanowiących przedmiot prac Sejmu. Chodzi w szczególności o prace legislacyjne i techniczne nad projektami ustaw [...].

Na podstawie: poznaj.sejm.gov.pl

Podaj nazwę organu Sejmu RP, którego pracę przedstawiono w zamieszczonych źródłach.

.....

Zadanie 3. (0–2)**Przepisy prawne z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej**

Art. 114.

1. W przypadkach określonych w Konstytucji Sejm i Senat, obradując wspólnie pod przewodnictwem Marszałka Sejmu lub w jego zastępstwie Marszałka Senatu, działają jako Zgromadzenie Narodowe.

[...]

Art. 131.

2. Marszałek Sejmu tymczasowo, do czasu wyboru nowego Prezydenta Rzeczypospolitej, wykonuje obowiązki Prezydenta Rzeczypospolitej w razie:

[...]

- 4) uznania przez Zgromadzenie Narodowe trwałej niezdolności Prezydenta Rzeczypospolitej do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia, uchwałą podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego [...].

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 9 czerwca 2020 r.).

3.1. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Ustawowa liczba członków Zgromadzenia Narodowego wynosi

- A. 360. B. 460. C. 560. D. 660.

3.2. Podaj nazwę rodzaju większości głosów potrzebnej do podjęcia uchwały, której dotyczy artykuł 131. Konstytucji RP.

.....

Zadanie 4. (0–2)**Przepisy prawne z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej**

Art. 125.

2. Referendum ogólnokrajowe ma prawo zarządzić Sejm bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów lub Prezydent Rzeczypospolitej za zgodą Senatu wyrażoną bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.
3. Jeżeli w referendum ogólnokrajowym wzięło udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, wynik referendum jest wiążący.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 9 czerwca 2020 r.).

4.1. Oceń prawdziwość podanych informacji dotyczących przytoczonych przepisów. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Art. 125. Konstytucji RP określa zasady dotyczące jednej z form demokracji bezpośredniej.	P	F
Zarządzenie referendum ogólnokrajowego wymaga wspólnej zgody Sejmu i Prezydenta RP.	P	F

4.2. Wyjaśnij, co oznacza sformułowanie podkreślone w przytoczonym fragmencie Konstytucji RP.

.....
.....
.....

Zadanie 5. (0–1)

Źródło 1. Przepisy prawne z ustawy *Kodeks wyborczy*

Art. 201.

§1. W celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu tworzy się wielomandatowe okręgi wyborcze, zwane dalej „okręgami wyborczymi”.

§2. W okręgu wyborczym wybiera się co najmniej 7 posłów.

§3. Okręg wyborczy obejmuje obszar województwa lub jego część. Granice okręgu wyborczego nie mogą naruszać granic wchodzących w jego skład powiatów i miast na prawach powiatu.

Dz.U. 2011, nr 21, poz. 112, z późn. zm. (stan prawny na 9 czerwca 2020 r.).

Źródło 2. Podział terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okręgi wyborcze – mapa

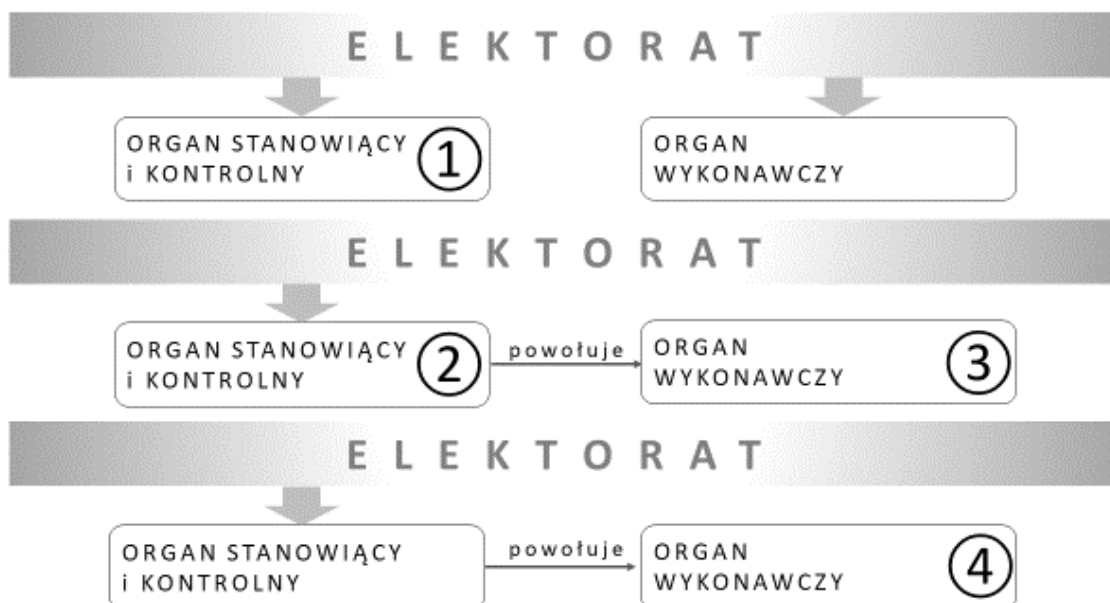
Na podstawie: www.pkw.pl

Rozstrzygnij, czy mapa przedstawia podział na okręgi wyborcze właściwe dla wyborów do Sejmu RP. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie –

Uzasadnienie –

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 6. (0–2)**Źródło 1. Organy władzy samorządu terytorialnego w Polsce – schemat****Źródło 2. Fragment ustawy obowiązującej w Rzeczypospolitej Polskiej**

Art. 30. [...]

2. Do zadań [...] należy w szczególności:

- 1) przygotowywanie projektów uchwał rady gminy; [...]
- 2) określanie sposobu wykonywania uchwał;
- 3) gospodarowanie mieniem komunalnym;
- 4) wykonywanie budżetu.

Dz.U. 2020, poz. 713, z późn. zm. (stan prawny na 9 czerwca 2020 r.).

6.1. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Organ, którego zadania przedstawiono w art. 30 ust. 2, to

- A. wójt.
- B. zarząd powiatu.
- C. zarząd województwa.
- D. wojewoda.

6.2. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Rada powiatu została oznaczona na schemacie numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 7. (0–1)

Przepisy prawne z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 144.

2. Akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej wymagają dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, który przez podpisanie aktu ponosi odpowiedzialność przed Sejmem.
3. Przepis ust. 2 nie dotyczy:
[...]
 - 6) podpisywania albo odmowy podpisania ustawy,
 - 7) zarządzania ogłoszenia ustawy oraz umowy międzynarodowej w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 8) zwracania się z orędziem do Sejmu, do Senatu lub do Zgromadzenia Narodowego,
 - 9) wniosku do Trybunału Konstytucyjnego,
 - 10) wniosku o przeprowadzenie kontroli przez Najwyższą Izbę Kontroli,
 - 11) desygnowania i powoływania Prezesa Rady Ministrów,
 - 12) przyjmowania dymisji Rady Ministrów i powierzania jej tymczasowego pełnienia obowiązków,
 - 13) wniosku do Sejmu o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu członka Rady Ministrów,[...]

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 9 czerwca 2020 r.).

Podaj punkty, którymi w artykule 144. Konstytucji RP oznaczono trzy kompetencje Prezydenta RP w stosunku do rządu.

.....,,

Zadanie 8. (0–1)

Serwis Rzeczypospolitej Polskiej – fragment komunikatu

Z uwagi na niesłabnące napięcie w obwodach donieckim i ługańskim, utrzymujące się poważne zagrożenie dla ludności cywilnej i prowadzoną na tych terenach operację połączonych sił [...] [Ministerstwo] wzywa obywateli RP do natychmiastowego opuszczenia pozostających poza kontrolą władz ukraińskich części obwodów donieckiego i ługańskiego oraz terenów przyległych do linii rozgraniczenia, a także niepodejmowania pod żadnym pozorem podróży na ich teren. Na tym obszarze nie ma obecnie możliwości zapewnienia obywatelom polskim pomocy konsularnej. [...] [Ministerstwo] apeluje o zgłaszanie podróży w systemie *Odyseusz*.

www.gov.pl (stan na marzec 2020 r.)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Ministerstwo, z którego zadań wynika publikowanie przytoczonego komunikatu, to

- A. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.
- B. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
- C. Ministerstwo Spraw Zagranicznych.
- D. Ministerstwo Obrony Narodowej.

Zadanie 9. (0–1)

Wzór dokumentu wydawanego w Rzeczypospolitej Polskiej

www.prawodrogowe.pl

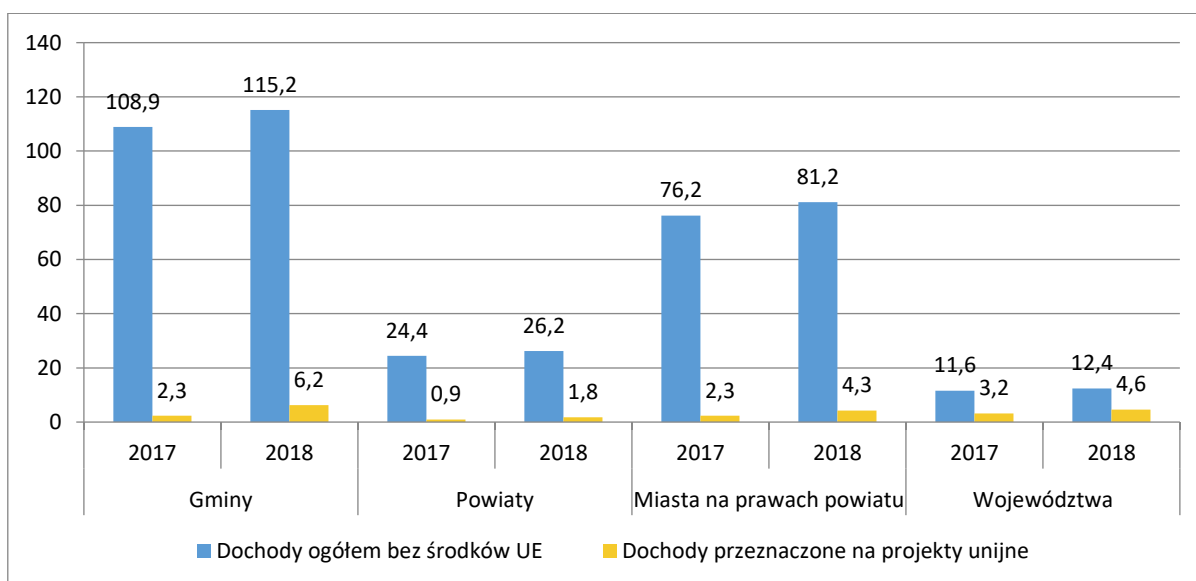
Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dokument, którego wzór przedstawiono, mieszkańcowi miasta Ząbki (powiat wołomiński, województwo mazowieckie) – po spełnieniu wymaganych warunków – wydaje

- A. burmistrz miasta Ząbki.
- B. starosta powiatu wołomińskiego.
- C. marszałek województwa mazowieckiego.
- D. wojewoda mazowiecki.

Zadanie 10. (0–1)

Dochody jednostek samorządu terytorialnego – wykres

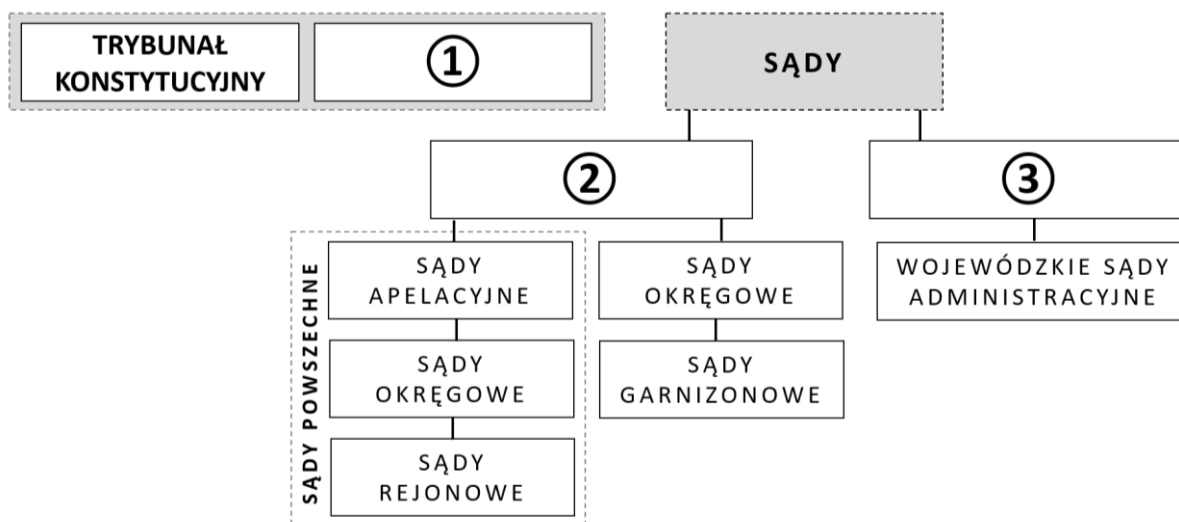
Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego, Rada Ministrów, Warszawa 2019, s. 15, www.gov.pl

Oceń prawdziwość podanych informacji dotyczących zamieszczonego wykresu. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., zwiększyła się suma dochodów na projekty unijne uzyskana przez jednostki samorządu terytorialnego.	P	F
Dochody na projekty unijne stanowiły taki sam odsetek ogólnych dochodów uzyskanych w 2017 r. przez gminy i miasta na prawach powiatu.	P	F

Zadanie 11. (0–2)

Władza sądowa w Rzeczypospolitej Polskiej – schemat

Podaj pełne nazwy organów władzy sądowej, które oznaczono na schemacie numerami 1, 2 i 3.

1.
2.
3.

Zadanie 12. (0–1)

Przepisy prawne z kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 10.

§ 1. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.

§ 2. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.

Art. 11.

Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności.

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Podane przepisy prawne są zamieszczone w kodeksie

- A. pracy.
- B. karnym.
- C. cywilnym.
- D. rodzinnym i opiekuńczym.

Zadanie 13. (0–2)**Pojęcia z zakresu prawa rodzinnego**

Informacja A. Umowa między małżonkami zawarta w formie aktu notarialnego, rozszerzająca lub ograniczająca wspólność ustawową albo ustanawiająca rozdzielność majątkową.

Informacja B. Orzekana i znoszona przez sąd instytucja prawna polegająca na rozdzieleniu małżonków. W czasie jej trwania małżonkowie nie mogą ponownie zawrzeć małżeństwa.

Informacja C. Obowiązek dostarczania środków utrzymania innej osobie, a w miarę potrzeby także środków wychowania, wynikający z pokrewieństwa, powinowactwa lub małżeństwa.

Do każdej podanej informacji dobierz nazwę pojęcia z zakresu prawa rodzinnego. Odpowiedzi wybierz spośród: alimenty, intercyza, rozwód, separacja, zachówek.

Informacja A –

Informacja B –

Informacja C –

Zadanie 14. (0–1)**Przepisy prawne z ustawy *Kodeks postępowania karnego***

Art. 5.

§1. Oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem.

Dz.U. 1997, nr 89, poz. 555, z późn. zm. (stan prawny na 9 czerwca 2020 r.)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zasada prawna, do której odnosi się przytoczony artykuł, to

- A. nie ma winy bez prawa.
- B. prawo nie działa wstecz.
- C. domniemanie niewinności.
- D. nieznanostwo prawa szkodzi.

Zadanie 15. (0–3)

Źródło 1. Opis sytuacji

W chwili otwarcia spadku, z mocy ustawy, spadkobiercami po Janie Kowalskim zostali jego żona i czworo dzieci. Pół roku później żona spadkodawcy urodziła żywe, jego piąte dziecko. Żaden ze spadkobierców nie został uznany przez sąd za niegodnego dziedziczenia.

Źródło 2. Przepisy prawne z kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 926. § 1. Powołanie do spadku wynika z ustawy albo z [...].

[...]

Art. 927. § 1. Nie może być spadkobiercą osoba fizyczna, która nie żyje w chwili otwarcia spadku, ani osoba prawna, która w tym czasie nie istnieje.

§ 2. Jednakże dziecko w chwili otwarcia spadku już poczęte może być spadkobiercą, jeżeli urodzi się żywe.

[...]

Art. 931. § 1. W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Dz.U. 1964, nr 16, poz. 93, z późn. zm. (stan prawny na 9 czerwca 2020 r.).

15.1. Zaznacz, jaką część spadku otrzymało każde z dzieci zmarłego Jana Kowalskiego. Uzasadnij swój wybór.

A. 10%

B. 15%

C. 20%

D. 25%

Uzasadnienie –

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15.2. Uzupełnij przepis cytowanego kodeksu, podając nazwę właściwego aktu prawnego.

Art. 926. § 1. Powołanie do spadku wynika z ustawy albo z

Zadanie 16. (0–2)

Jan Kowalski
ul. Kamedułów 15
41–219 Sosnowiec

Sosnowiec, 6 stycznia 2014 r.

Komenda Miejska Policji
w Sosnowcu

(A)
wraz z wnioskiem o ściganie sprawcy

Na podstawie art. 304 § 1 kpk zawiadamiam o popełnieniu w dniu 1 stycznia w miejscowości Sosnowiec przy ulicy Kamedułów 15 przez Michała Kowalskiego, który jest moim przyrodnim bratem, przestępstwa stanowiącego przemoc w rodzinie, a polegającego na (B)
.....
skierowanego wobec mnie.

Wnoszę o wszczęcie w tej sprawie postępowania przygotowawczego, a na podstawie art. 12 § 1 kpk wnoszę o ściganie jego sprawcy.

Uzasadnienie:

W pierwszy dzień 2014 roku do mieszkania, w którym mieszkam, przyszli dwaj koledzy mojego przyrodniego brata Michała. Razem z nim pili alkohol, a potem brat bez ostrzeżenia pobił mnie, zabrał mi telefon i złamał kartę SIM. Okropnie mnie bolało, więc udałem się do szpitala. Prześwietlenie wykazało złamanie żeber i prawej ręki.

Jan Kowalski

Na podstawie: www.ms.gov.pl

Uzupełnij podany formularz – wpisz właściwą nazwę pisma (A) oraz informację o charakterze przestępstwa (B).

A. Nazwa pisma –

B. Informacja o charakterze przestępstwa –

Zadanie 17. (0–1)**Przepisy prawne z ustawy obowiązującej w Polsce**

1) prowadzenie lub nadzorowanie postępowania przygotowawczego w sprawach karnych oraz sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądami;

[...]

4) sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem postanowień o tymczasowym aresztowaniu oraz innych decyzji o pozbawieniu wolności;

[...]

Dz.U. 2016, poz. 177, z późn. zm. (stan prawny na 9 czerwca 2020 r.)

Podaj nazwę organu, którego zadania przedstawiono w podanym fragmencie ustawy.

.....

Zadanie 18. (0–2)

O naruszeniu konstytucyjnych wolności i praw człowieka

Kobieta miała być świadkiem w sądzie na rozprawie. Kiedy nie przyszła, sąd ukarał ją karą 30 dni aresztu. W dniu doprowadzenia jej do zakładu karnego złożyła [...] zażalenie na postanowienie o ukaraniu karą porządkową. Zgodnie z art. 290 § 3 k.p.k. złożenie zażalenia na postanowienie o ukaraniu karą porządkową wstrzymuje wykonanie postanowienia o aresztowaniu. Kobieta spędziła jednak w areszcie trzy tygodnie. Wtedy dopiero uchylono areszt w trybie art. 287 § 3 k.p.k., bo złożyła ona zeznania przed sądem.

Rzecznik [...] poprosił więc Przewodniczącego Wydziału II Karnego Sądu Okręgowego [...] o wyjaśnienia. Rzecznik [...] zwrócił uwagę, że wstrzymanie wykonania kary aresztu nie zależy od uznania sądu. Jest ono obowiązkowe, niezależnie od okoliczności.

www.[...].gov.pl

18.1. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W przedstawionej sytuacji naruszono konstytucyjne wolności i prawa

- A. osobiste.
- B. polityczne.
- C. socjalne.
- D. kulturalne.

18.2. Podaj pełną nazwę konstytucyjnego organu ochrony prawa, którego działania przedstawiono w drugim akapicie przytoczonego tekstu.

.....

Zadanie 19. (0–2)

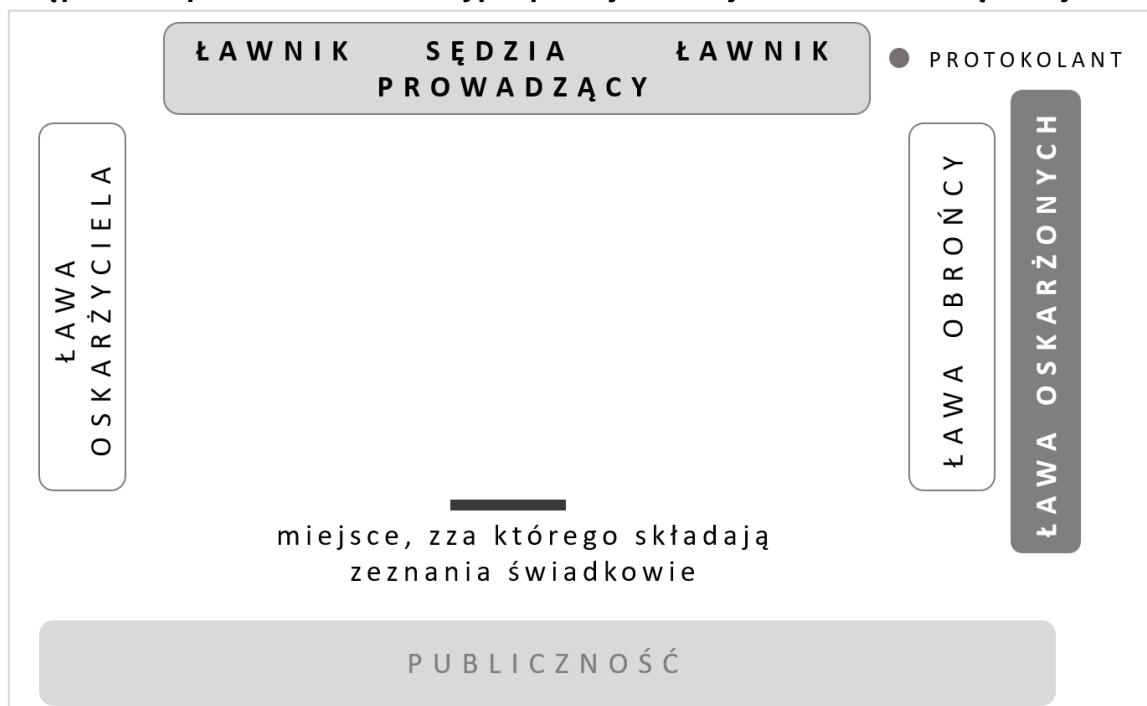
Opis sytuacji

Jan Kowalski jest zatrudniony w przedsiębiorstwie ZTR sp. z o.o. W okresie od stycznia do czerwca 2019 r. pracodawca zaniżał wypłacane mu wynagrodzenie za przepracowane nadgodziny. Mężczyzna postanowił skierować przeciwko swojemu pracodawcy sprawę do sądu. Sporządził więc pismo procesowe, zawierające oznaczenie sądu, do którego jest skierowane, oznaczenie stron, wnioski i dowody na poparcie swojego stanowiska.

Uzupełnij tekst. Wpisz: (A) nazwę pisma procesowego i (B) nazwę strony procesowej.

Przedstawione w tekście pismo procesowe to (A)

W rozpoczętym postępowaniu procesowym Jan Kowalski jest (B)

Zadanie 20. (0–2)**Postępowanie procesowe w Rzeczypospolitej Polskiej – schemat sali sądowej**

20.1. Podaj nazwę typu postępowania procesowego, którego dotyczy przedstawiony schemat.

.....

20.2. Dokończ podane zdanie – wpisz poprawną nazwę.

W przedstawionym postępowaniu procesowym rolę czynnika społecznego pełni

.....

Zadanie 21. (0–1)**O sposobach przeciwdziałania bezrobociu**

– Bardzo trudno jest aktywizować bezrobotnych, którzy z różnych powodów nie poszukują pracy, a głównym celem ich rejestracji w Urzędzie Pracy jest uzyskanie ubezpieczenia zdrowotnego – odpowiada Katarzyna Pietkiewicz, zastępca dyrektora Miejskiego Urzędu Pracy i Urzędu Pracy Powiatu Olsztyńskiego.

– Jeśli bezrobotny nie chce lub nie może podjąć pracy, działania podejmowane przez urzędy pracy są nieefektywne, a przywrócenie tych osób na rynek pracy jest bardzo trudne. Katarzyna Pietkiewicz podkreśla, że nie wszyscy bezrobotni nie pracują, bo nie chcą.

– W wielu przypadkach istnieją obiektywne przeszkody uniemożliwiające szybkie podjęcie zatrudnienia. [...] Bezrobotni, którzy faktycznie poszukują pracy, chętnie korzystają z proponowanych przez urząd form aktywizacji.

Na podstawie: A. Tchórzewska, *Bezrobocie niejedno ma imię*, Gazeta Olsztyńska z dn. 11 maja 2019 r., www.gazetaolsztynska.pl

Oceń prawdziwość podanych informacji dotyczących przytoczonego tekstu. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W przypadku bezrobotnego płatnikiem składki na jego ubezpieczenie zdrowotne jest urząd pracy, w którym jest zarejestrowany.	P	F
Jedną ze wskazanych w tekście przyczyn bezrobocia jest bierność ekonomiczna części osób pozostających bez pracy.	P	F

Zadanie 22. (0–2)

O jednej z instytucji sądownictwa międzynarodowego

[...] jest sądem międzynarodowym, który może rozpoznawać jedynie skargi wniesione przez osoby fizyczne, organizacje lub osoby prawne, które zarzucają naruszenie praw zawartych w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Konwencja jest umową międzynarodową, na mocy której wiele państw europejskich zobowiązało się do przestrzegania pewnych podstawowych praw. Prawa te są zawarte w Konwencji i w Protokołach dodatkowych nr 1, 4, 6, 7, 12 i 13. Protokoły te zostały ratyfikowane tylko przez niektóre państwa.

www.echr.coe.int

22.1. Oceń prawdziwość podanych informacji dotyczących przytoczonego tekstu. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Przedstawiony w tekście źródłowym sąd międzynarodowy jest jedną z regionalnych instytucji stojących na straży praw i wolności człowieka.	P	F
Podstawą prawną działalności przedstawionego sądu międzynarodowego jest umowa przyjęta w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych.	P	F

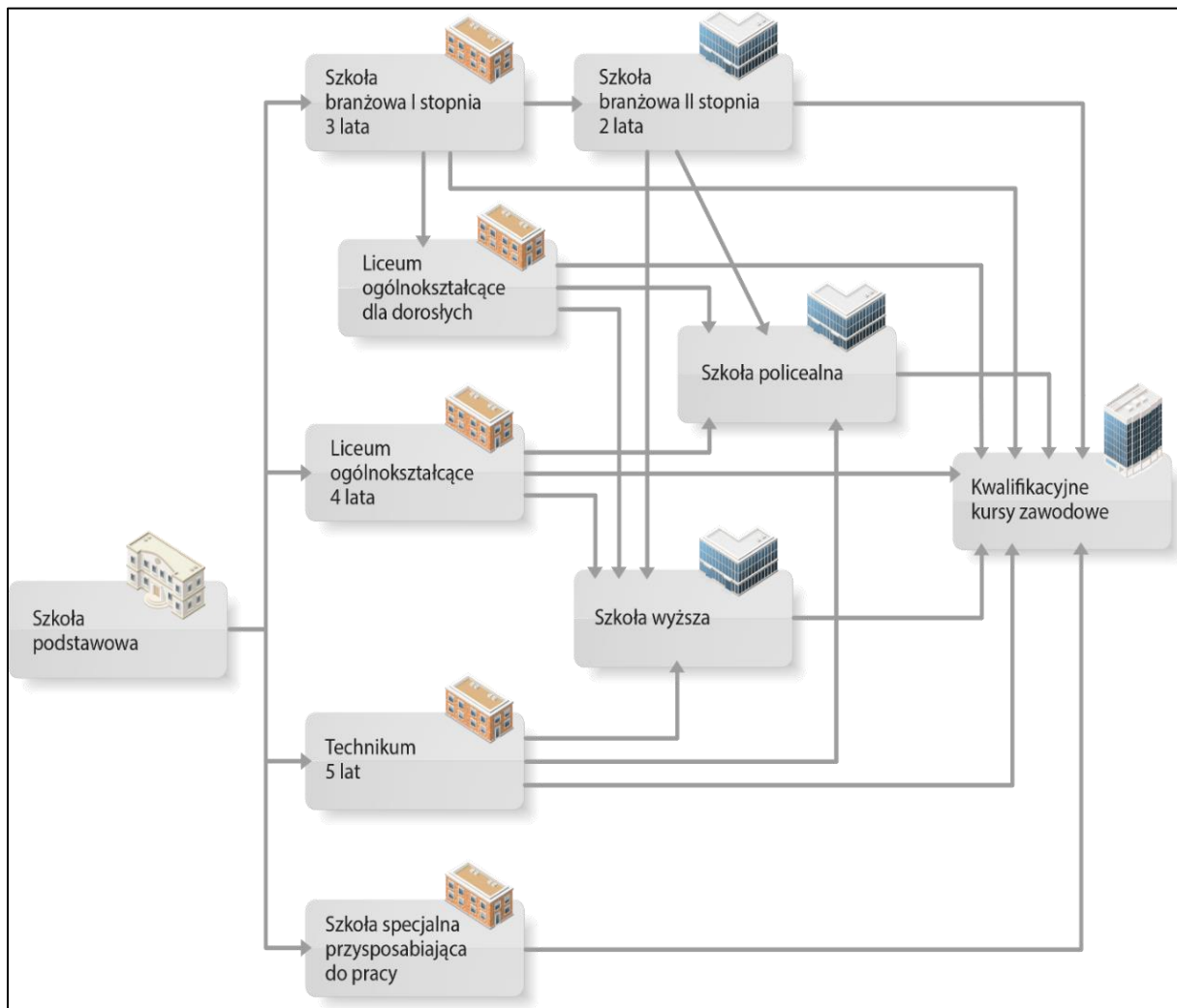
22.2. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Siedziba sądu międzynarodowego przedstawionego w tekście znajduje się w

- A. Luksemburgu.
- B. Strasburgu.
- C. Genewie.
- D. Hadze.

Zadanie 23. (0–2)

Schemat systemu szkolnictwa w Rzeczypospolitej Polskiej

www.ore.edu.pl

Przedstaw dwie ścieżki kształcenia, umożliwiające absolwentowi branżowej szkoły I stopnia podjęcie studiów. Wykorzystaj przedstawiony schemat systemu szkolnictwa.

-
-

- 26** *Informator o egzaminie eksternistycznym z wiedzy o społeczeństwie z zakresu branżowej szkoły I stopnia od sesji jesiennej w 2022 r.*

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) charakteryzuje zasady i formy demokracji [...]; 2) przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej; 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) charakteryzuje zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (demokratycznego państwa prawnego, [...] zwierzchnictwa narodu, [...] konstytucjonalizmu, podziału i równowagi władz, [...] pluralizmu [...]) [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D

Zadanie 2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 2) przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej; 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 4) przedstawia strukturę oraz organizację pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej [...] ([...] komisje [...]) [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

komisja sejmowa

Zadanie 3. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 2) przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej; 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 4) przedstawia strukturę oraz organizację pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej; [...] wymienia kompetencje Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Zgromadzenia Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej.

3.1.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

3.2.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

większość kwalifikowana

Zadanie 4. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) charakteryzuje zasady i formy demokracji [...]; 2) przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej; 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) charakteryzuje formy demokracji bezpośredniej; przedstawia specyfikę referendum ogólnokrajowego [...] w Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia, jakie warunki muszą zostać spełnione, aby referendum się odbyło oraz aby jego wyniki były wiążące [...]; wyjaśnia – na wybranym przykładzie – wpływ konsultacji publicznych na kształtowanie prawa w Rzeczypospolitej Polskiej.

4.1.**Zasady oceniania**

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

P F

4.2.**Zasady oceniania**

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Określenie to oznacza, że władze są zobowiązane podjąć działania w celu zrealizowania woli wyrażonej przez większość osób głosujących w referendum.

Zadanie 5. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) charakteryzuje zasady i formy demokracji [...]; 2) przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej.	I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) wyjaśnia, jak przeprowadzane są powszechne i bezpośrednie wybory organów władzy publicznej [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie.

Przykładowe uzasadnienia:

- Niektóre okręgi są większe niż województwa.
- Województwa dolnośląskie i opolskie stanowią jeden okręg.
- Liczba okręgów jest mniejsza niż liczba województw.

Zadanie 6. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) charakteryzuje zasady i formy demokracji [...]; 2) przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej.	I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 8) przedstawia organy stanowiące i wykonawcze samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej na poziomie

	gminy i miasta na prawach powiatu oraz powiatu [...]; charakteryzuje kompetencje tych organów i zależności między nimi.
--	---

6.1.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A

6.2.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B

Zadanie 7. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) charakteryzuje zasady i formy demokracji [...]; 2) przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej; 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 5) [...] przedstawia kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej [...] w stosunku do rządu [...].

Zasady oceniania

1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

11, 12, 13

Zadanie 8. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 2) przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej;	I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 6) przedstawia kompetencje Rady

4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia podstawowe działy administracji rządowej [...].
--	---

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B

Zadanie 9. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 7) przedstawia zakres działania poszczególnych poziomów samorządu terytorialnego ([...] powiat [...]) w Rzeczypospolitej Polskiej [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B

Zadanie 10. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 7) przedstawia zakres działania poszczególnych poziomów samorządu terytorialnego (gmina, powiat, województwo) w Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem struktury głównych kierunków wydatków budżetowych na te działania oraz źródeł ich finansowania.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

P F

Zadanie 11. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 10) przedstawia strukturę sądownictwa powszechnego i administracyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej [...].

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. Trybunał Stanu

2. Sąd Najwyższy

3. Naczelny Sąd Administracyjny

Zadanie 12. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	III. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo cywilne [...]; wskazuje, w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; interpretuje przepisy prawne.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

Zadanie 13. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	III. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo [...] rodzinne [...]; interpretuje przepisy prawne; 6) wyjaśnia podstawowe instytucje prawne prawa rodzinnego w Rzeczypospolitej Polskiej (małżeństwo, wspólnota majątkowa, [...]) obowiązek alimentacyjny).

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A. intercyza

B. separacja

C. alimenty

Zadanie 14. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	III. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) [...] wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, domniemanie niewinności, nie ma winy bez prawa, nieznanostwo prawa szkodzi) [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

Zadanie 15. (0–3)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	III. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne [...]; interpretuje

	przepisy prawne; 5) wyjaśnia podstawowe instytucje prawne prawa [...] spadkowego w Rzeczypospolitej Polskiej ([...] dziedziczenie ustawowe i testamentowe [...]).
--	--

15.1.

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna lub odpowiedź niepełna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B

Przykładowe uzasadnienie:

Zgodnie z art. 931 § 1. małżonce zmarłego przypada 25% spadku. Dla dzieci do podziału pozostaje więc 75% spadku. W podziale należy uwzględnić pięcioro dzieci – prawo do spadku przysługuje również dziecku, które urodziło się po śmierci zmarłego [art. 927 § 2.]. Zgodnie z cytowanymi przepisami dzieci dziedziczą w częściach równych.

15.2.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

testamentu

Zadanie 16. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Komunikowanie i współdziałanie. Zdający: 2) korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego, w tym instytucje prawne – sporządza proste pisma do organów władz.	III. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 11) [...] pisze zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.

Zasady oceniania

2 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

1 pkt – jedna poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A. zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa

B. pobicie i spowodowanie obrażeń ciała oraz zniszczenie mienia i kradzież

Zadanie 17. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.</p> <p>IV. Komunikowanie i współdziałanie. Zdający: 2) korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego, w tym instytucje prawne [...].</p>	<p>III. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 12) wskazuje, do jakich organów i instytucji można się zwrócić w Rzeczypospolitej Polskiej o pomoc prawną w konkretnych sytuacjach; przedstawia zadania [...] prokuratury.</p>

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

prokurator

Zadanie 18. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. Zdający: 1) analizuje kwestię godności ludzkiej i przedstawia prawa, które mu przysługują, oraz mechanizmy ich dochodzenia; 3) rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka.</p>	<p>II. Prawa człowieka i ich ochrona. Zdający: 1) wymienia zasady ogólne i katalog praw człowieka zapisane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; 2) przedstawia [...] sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich [...].</p>

18.1.**Zasady oceniania**

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A

18.2.**Zasady oceniania**

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Rzecznik Praw Obywatelskich

Zadanie 19. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Komunikowanie i współdziałanie. Zdający: 2) korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego, w tym instytucje prawne – sporządza proste pisma do organów władz.	III. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 7) przedstawia przebieg postępowania cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uczestniczące w nim strony; znajduje wzory pozwów i je analizuje.

Zasady oceniania

2 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

1 pkt – jedna poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A. pozew

B. powód [powodem]

Zadanie 20. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 4) charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	III. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 11) przedstawia przebieg postępowania karnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uczestniczące w nim strony [...].

20.1.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

postępowanie karne

20.2.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

ławnik

Zadanie 21. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 5) wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego [...].</p> <p>III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. Zdający: 4) rozpoznaje różne aspekty, także prawne, problemów życia codziennego [...].</p>	<p>IV. Wybrane problemy polityki publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia specyfikę obowiązkowych i dobrowolnych ubezpieczeń zdrowotnych w Rzeczypospolitej Polskiej; 3) przedstawia działania w celu ograniczenia bezrobocia i wykluczenia społecznego [...].</p>

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

P P

Zadanie 22. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 3) wyjaśnia specyfikę praw i wolności człowieka oraz podstawowe mechanizmy ich ochrony.</p>	<p>II. Prawa człowieka i ich ochrona. Zdający: 3) uzasadnia znaczenie Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w kontekście Europejskiego Trybunału Praw Człowieka [...].</p>

22.1.**Zasady oceniania**

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

P F

22.2.**Zasady oceniania**

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B

Zadanie 23. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 5) wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego [...].</p> <p>II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) pozyskuje i wykorzystuje informacje na temat życia społecznego [...].</p>	<p>IV. Wybrane problemy polityki publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 4) przedstawia możliwości kontynuacji swojej edukacji; wyjaśnia, w jaki sposób podnosić swoje kwalifikacje zawodowe.</p>

Zasady oceniania

2 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

1 pkt – jedna poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- ukończenie branżowej szkoły II stopnia
- ukończenie liceum ogólnokształcącego dla dorosłych

Zadanie 24. (0–4)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 3) wyjaśnia specyfikę praw i wolności człowieka oraz podstawowe mechanizmy ich ochrony; 5) wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego [...].</p> <p>II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) pozyskuje i wykorzystuje informacje na temat życia społecznego [...]; 2) wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat zjawisk życia społecznego [...] oraz ich oceny.</p> <p>III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. Zdający: 1) analizuje kwestię godności ludzkiej i przedstawia prawa, które mu przysługują [...]; 3) rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka; 4) rozpoznaje różne aspekty [...] problemów życia codziennego [...].</p>	<p>I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) charakteryzuje zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ([...] gwarancji praw i wolności jednostki [...]).</p> <p>II. Prawa człowieka i ich ochrona. Zdający: 1) wymienia zasady ogólne i katalog praw człowieka zapisane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; 5) znajduje w środkach masowego przekazu (między innymi na stronach organizacji pozarządowych broniących praw człowieka) informacje o przypadkach naruszania praw człowieka i przygotowuje analizę na ten temat.</p>

Zasady oceniania

4 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca cztery informacje odnoszące się do każdego z poleceń, tj. wyjaśnienie pojęcia, nazwanie naruszonego prawa, podanie czterech przyczyn i wniosku z badań.

3 pkt – odpowiedź częściowo poprawna, zawierająca trzy informacje.

2 pkt – odpowiedź częściowo poprawna, zawierająca dwie informacje.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna, zawierająca jedną informację.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Zjawisko dyskryminacji staje się problemem. Coraz częściej dochodzi do gorszego traktowania ludzi ze względu na ich cechy szczególne, np. płeć czy rasę. Takie postępowanie narusza jedno z praw człowieka, które mówi, że wszyscy są równi wobec prawa. Tymczasem sytuacje uwzględnione w badaniu, przedstawione na ilustracjach, ukazują dyskryminację na rynku pracy i w dostępie do usług. W pracy dyskryminowane są osoby np. z powodu wieku, tj. osoby starsze, które przekroczyły wiek emerytalny, lub młode matki mające małe dzieci, częściej mogą chodzić na zwolnienia, są mniej dyspozycyjne czasowo, nie zostają po godzinach pracy. Zdarza się, że utrudniony dostęp do korzystania z usług mają osoby niepełnosprawne lub innej narodowości. W każdej z przedstawionych sytuacji ponad połowa badanych dostrzega problem dyskryminacji. Największy odsetek respondentów (76%) dostrzega problem dyskryminacji Ukraińców, którym odmawia się prawa obsłużenia w restauracji; najmniejszy odsetek badanych (61%) dostrzega problem dyskryminacji na rynku pracy osób starszych.